

فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه‌گذاری
دوره ۱۶ / شماره ۲ (پیاپی ۶۲) / تابستان ۱۴۰۶
صفحه ۴۷۱ تا ۴۸۵

تأثیر لحن غیر عادی گزارش سالانه بر کیفیت حسابرسی بر مبنای شاخص های خروجی کیفیت

یوسف مشکور کاظم الغانمی

دانشجوی دکتری گروه حسابداری، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

عبدالرضا محسنی

استادیار گروه حسابداری، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران (نویسنده مسئول)

Abdolreza.mohseni@iau.ac.ir

مجید عبدالحسین هاتف المریانی

استادیار گروه مدیریت، دانشگاه القادسیه، قادسیه، عراق

افسانه سروش یار

دانشیار گروه حسابداری، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

a.soroushyar@iau.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۴/۰۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۱۰

چکیده

این پژوهش با بررسی تأثیر لحن غیرعادی گزارش سالانه بر کیفیت حسابرسی با تمرکز بر شاخص های خروجی کیفیت، از جمله تجدید آرایه صورت های مالی شرکت های بورس اوراق بهادار عراق می پردازد. جامعه آماری شامل ۴۰ شرکت فعال در بورس عراق طی سال های ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۳ است. داده های مورد نیاز از طریق وب سایت بورس اوراق بهادار عراق و نرم افزار جمع آوری، در محیط EXCEL پردازش و سپس با استفاده از نرم افزار STATA نسخه ۱۲ تحلیل شده اند. به منظور آزمون فرضیه ها، از رگرسیون چند متغیره استفاده گردیده است. یافته ها پژوهش نشان می دهد که بر خلاف انتظار، حسابرسان قادر به درک تغییرات در لحن غیر عادی گزارش های سالانه نیستند. در صورتی که چنین حساسیتی وجود داشت، انتظار می رفت افزایش گزارش های غیر مقبول حسابرسی و کاهش در تجدید آرایه صورت های مالی مشاهده شود. اما شواهد تجربی چنین ارتباط معناداری را تایید نمی کنند.

واژه های کلیدی: لحن غیر عادی، صورت های مالی، گزارش سالانه، بورس اوراق بهادار.

۱- مقدمه

در ارائه گزارشهای توصیفی حسابداری مدیر اختیاراتی در رابطه با چگونگی افشاء محتوای اطلاعات بر عهده دارد، به گونه ای که حتی این اختیارات در نحوه نوشتار مطلب و لحن گزارش ها نیز مشاهده می شود. بنابر این این احتمال وجود دارد که مدیریت با تغییر در لحن گزارشهای توصیفی و یا شفاهی خود، به عنوان شکلی از ادراک هدف دار و آگاهانه به دنبال تغییر در درک استفاده کنندگان از اطلاعات با شد (پورکریم و همکاران، ۱۳۹۷) این موضوع از طریق تأثیرگذاری که بر تصمیمات سرمایه گذاران و تحلیلگران دارد، می تونند پیامدهای مالی و اقتصادی به دنبال داشته باشد، به همین دلیل لحن گزارشهای توضیحی مدیران، برآورد خطر حسابرسی را به همراه خواهد داشت. بطور خلاصه می توان بیان داشت مطابق با تئوری نمایندگی، مدیریت به منظور کاهش عدم تقارن اطلاعاتی متحمل هزینه های حسابرسی می گردد و از طرفی مطابق با تئوری علامت دهی به منظور ارتقاء کیفیت افشاء اطلاعات اقدام به تغییر در لحن گزارش های توهیحی خود می نماید. بنابرین این احتمال وجود دارد مدیرانی که گزارش های مالی با کیفیت پایین تری ارائه می نمایند، با اقداماتی همچون تغییر در لحن گزارش های توهیحی خود و پرداخت حق الزحمه های غیرعادی حسابرسی سعی در پوشش ضعف های موجود در شرکت داشته باشند. بنابرین انجام پژوهش هایی در خصوص لحن غیر عادی گزارشهای مالی بدین صورت کمتر دیده شده است هدف پژوهش حاضر لحن غیرعادی گزارش سالانه بر تجدید ارایه صورت های مالی شرکت های بورس اوراق بهادار عراق می باشد.

۲- مبانی نظری پژوهش

با توجه به تأثیر اظهار نظر حسابرسی بر رابطه بین لحن غیرعادی و حق الزحمه حسابرسی، این مطالعه نشان می دهد که همبستگی مثبت بین لحن غیرعادی و حق الزحمه حسابرسی تفاوتی بین شرکت هایی با اظهار نظر حسابرسی مقبول استاندارد و شرکت هایی که نظرات حسابرسی تعدیل شده دارند، ایجاد نمی کند. با این حال، تأثیر مثبت یک لحن غیرعادی بر تاخیر حسابرسی برای شرکت هایی که اظهار نظر حسابرسی تعدیل شده دارند، قوی تر است. در شرکت هایی که اظهار نظر حسابرسی تعدیل شده دارند، لحن های غیرعادی ریسک بیشتری را در مورد عملکرد شرکت ایجاد می کنند. بنابرین، حسابرسان باید تلاش بیشتری را برای این شرکت ها انجام دهند که منجر به افزایش تاخیر گزارش حسابرسی می شود. (جین هان و همکاران، ۲۰۲۳). بطور خلاصه می توان بیان داشت مطابق با تئوری نمایندگی، مدیریت به منظور کاهش عدم تقارن اطلاعاتی متحمل هزینه های حسابرسی می گردد و از طرفی مطابق با تئوری علامت دهی به منظور ارتقاء کیفیت افشاء اطلاعات اقدام به تغییر در لحن گزارش های توهیحی خود می نماید. بنابرین این احتمال وجود دارد مدیرانی که گزارشهای مالی با کیفیت پایین تری ارائه می نمایند، با اقداماتی همچون تغییر در لحن گزارش های توهیحی خود و پرداخت حق الزحمه های غیرعادی حسابرسی سعی در پوشش ضعف های موجود در شرکت داشته باشند و از طرفی این پژوهش یک مطالعه توسعه یافته از بلانکو و همکاران (۲۰۲۰) با تمرکز بر تأثیر لحن غیرعادی (به جای خوانایی) بر تعهدات حسابرسی با

استفاده از داده های عراقی است. لحن و خوانایی از ویژگی های مهم اطلاعات متنی در گزارش های سالانه است. بلانکو و همکاران (۲۰۲۰) شواهدی از رابطه بین افشای متنی و تلاش حسابرسی از منظر خوانایی ارائه می دهند.

۳- پیشینه پژوهش

جدول ۱- پیشینه پژوهش های داخلی

ردیف	نویسندگان	سال	عنوان مقاله	یافته های کلیدی
۱	اکبرلو و همکاران	۱۴۰۱	بررسی تأثیر سوبه های رفتاری مدیران بر لحن خوش بینانه گزارشگری مالی	خوش بینی و بیش اطمینانی مدیران بر لحن خوش بینانه گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد. اما کوتاه بینی مدیریت بر لحن خوش بینانه تأثیری ندارد.
۲	کوزه گر و همکاران	۱۴۰۱	ارتباط سطح خوانایی استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی، در سطح دشوار هستند و تنها دو استاندارد در سطح قدری دشوار می باشند.	که اکثر مطلق استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی، در سطح دشوار هستند و تنها دو استاندارد در سطح قدری دشوار می باشند.
۳	وفایی پور و همکاران	۱۴۰۱	اقدام به ارائه الگوی مدیریت لحن (لحن نوشتار) و بررسی رابطه آن با خوانایی گزارشگری مالی	. استفاده از مدیریت لحن نوشتار با اهداف اطلاع رسانی، می تواند از آن جایی که ارقام به واسطه محدودیت های ذاتی و یا محدودیت در استانداردهای حسابداری، قادر به انعکاس کامل واقعیت های اقتصادی نیستند، به بهبود خوانایی گزارش های مالی و اطلاعات بنیادی شرکت ها کمک کند
۴	رستگار و پاکدل	۱۴۰۰	تأثیر لحن افشای غیرعادی گزارشگری مالی بر گزارش حسابرسی تداوم فعالیت تعدیل شده شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران	ضریب متغیر لحن افشای غیرعادی گزارشگری مالی مثبت بوده که نشان دهنده تأثیر مثبت لحن افشای غیرعادی گزارشگری مالی بر گزارش حسابرسی تداوم فعالیت تعدیل شده می باشد.

جدول ۲- پیشینه پژوهش های خارجی

ردیف	نویسندگان	سال	عنوان مقاله	یافته های کلیدی
۱	تنگ و هان	۲۰۲۴	حق الزحمه حسابرسی، تأخیر گزارش حسابرسی و لحن غیرعادی: شواهدی از چین	لحن مثبت غیرعادی بر حق الزحمه حسابرسی اثر مثبت دارد و منجر به کاهش تأخیر در گزارش حسابرسی می شود

ردیف	نویسندگان	سال	عنوان مقاله	یافته های کلیدی
۲	الطایی و همکاران	۲۰۲۲	بررسی تأثیر کمیته حسابرسی و ویژگی‌های تیم حسابرسی بر کیفیت حسابرسی با توجه به نقش میانجی فرآیند حسابرسی کارآمد در بخش نساجی در عراق	ارتباط قوی بین کمیته حسابرسی، تیم حسابرسی و کیفیت حسابرسی صنعت نساجی عراق و فرآیند حسابرسی کارآمد را نشان داد
۳	علی و همکاران	۲۰۱۹	تأثیر حسابرسی را بر کیفیت گزارشگری مالی	بین حسابرسی در بورس اوراق بهادار عراق و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنی داری وجود ندارد. این بدان معناست که با وجود حسابرسی در مؤسسات بزرگ کیفیت گزارشگری مالی افزایش نمی یابد.
۴	خودهیبر و همکاران	۲۰۱۹	بررسی تأثیر مکانیسم‌های حاکمیت داخلی و خارجی مانند اندازه هیئت مدیره، استقلال کمیته حسابرسی، تخصص کمیته حسابرسی و جلسات کمیته حسابرسی بر کیفیت حسابرسی در شرکت‌های منتخب غیرمالی عراقی	بین کیفیت حسابرسی و درصد مدیران غیر موظف در کمیته حسابرسی رابطه مثبت وجود دارد.

۴- فرضیه های پژوهش

از نوع پژوهش های توصیفی است که به بررسی همبستگی بین متغیرها پرداخته است فرضیه های پژوهش به شرح ذیل می باشد.

- (۱) لحن غیرعادی گزارش سالانه بر تجدید ارایه صورت های مالی تأثیر منفی و معناداری دارد.
- (۲) لحن غیرعادی گزارش سالانه بر نوع گزارش حسابرسی (انتشار گزارش غیرمقبول) تأثیر مثبت و معناداری دارد.

۵- روش پژوهش

به پیروی از تنگ و هان (۲۰۲۳) مدل های تحقیق به شکل زیر تصریح می گردند:

مدل های مربوط به فرضیه اول و دوم بر اساس معیارهای خروجی کیفیت حسابرسی:

انتظار می رود علامت ضریب لحن غیرعادی ($\beta_1 AT_{it}$) در مدل اول منفی و در مدل دوم مثبت باشد.

$$RFS_{it+1} = \emptyset + \beta_2 AT_{it} + \sum_{j_2=1}^n \theta_{j_2} X_{i2t} + \gamma_{it} \quad (1)$$

$$ART_{it} = \emptyset + \beta_2 AT_{it} + \sum_{j_2=1}^n \theta_{j_2} X_{i2t} + \gamma_{it} \quad (2)$$

RFS_{it} متغیر وابسته و بیانگر تجدید ارایه صورت های مالی و در مدل (۲)، ART_{it} متغیر وابسته و بیانگر نوع گزارش حساسی (انتشار گزارش تعدیل شده یا غیرمقبول) است. در مدل (۱) و (۲)، AT_{it} متغیر مستقل اصلی و بیانگر لحن غیرعادی گزارشگری مالی است که برای محاسبه آن ابتدا باید معادله به صورت زیر برآورد شود:

$$TONE_{it} = \alpha + \partial Y_{it} + \mu_{it}$$

$TONE_{it}$ لحن گزارش سالیانه و برابر تفاوت میان تکرار کلمات مثبت و منفی است و مقدار آن بین (-۱) و (۱) است. در پژوهش حاضر برای محاسبه لحن گزارش سالانه هیات مدیره درباره فعالیت و وضع عمومی شرکت از روش لغت نامه و از نسخه استاندارد شده و به روز رسانی شده ی لغت نامه لوقران و مک دونالد ۲۰۱۵ استفاده خواهد شد. Y_{it} نیز برداری از متغیرهای کنترلی است که بر لحن گزارش سالیانه تأثیر می گذارد. این متغیرها شامل نسبت سود خالص جاری به کل دارایی ها، نرخ بازده سالیانه سهام، لگاریتم طبیعی کل سرمایه بازار، انحراف معیار سالیانه بازده ماهانه سهام، انحراف معیار عملکرد شرکت در طول ۵ سال گذشته و دیفرانسیل مرتبه اول عملکرد شرکت می باشد. پس از برآورد معادله (۵)، جزء خطای به دست آمده به عنوان لحن غیرعادی گزارش در نظر گرفته می شود.

در نهایت در معادلات (۱) الی (۴) X_{it} برداری از متغیرهای کنترلی شامل ارزش بازاری به ارزش دفتری، نسبت سود خالص به حقوق صاحبان سهام، رشد درآمد، ارزش بازاری کل، نسبت نقدینگی، جریان نقد حاصل از فعالیت های عملیاتی، نسبت تعداد مدیران مستقل به تعداد کل مدیران هیئت مدیره، تعداد مدیران هیئت مدیره، نسبت سهام مدیران به کل سهام، بزرگترین سهام شرکت و شرکت های با عملکرد منفی،

α و \emptyset بیانگر عرض از مبدأ،

β_1 ضرایب متغیر لحن غیرعادی گزارشگری مالی

θ_j ها بیانگر ضرایب برآوردی متغیرهای کنترلی

i بیانگر شرکت های منتخب،

t بیانگر زمان و

ε_{it} و γ_{it} جزء خطای رگرسیون می باشند.

به منظور برآورد الگوهای پژوهش از روش های داده های تابلویی در محیط نرم افزار استاتا ۱۴/۲ استفاده می شود.

۵-۱ آزمون های فرضیه اول

۵-۱-۱-۱ آزمون F لیمر

آزمون کای دو (کای اسکوئر) آزمونی از نوع ناپارامتری است و برای ارزیابی همقواری متغیرهای اسمی به کار می رود. این آزمون تنها راه حل موجود برای آزمون همقواری در مورد متغیرهای مقیاس اسمی با بیش از دو مقوله است، بنابراین کاربرد خیلی زیادتری نسبت به آزمون های دیگر دارد. این آزمون نسبت به حجم نمونه حساس

است. همانطور که از نتایج نگاره مشهود است، مقدار معناداری برای فرضیه‌های تحقیق کمتر از ۵ درصد است. بنابراین، فرضیه صفر مدل آثار تصادفی رد می‌شود. این موضوع به معنی عدم وجود ارتباط بین خطای رگرسیون تخمین زده‌شده و متغیرهای مستقل است. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از روش داده‌های ترکیبی برای آزمون فرضیه‌ها استفاده می‌گردد. همانطور که از نتایج نگاره مشهود است، مقدار معناداری برای فرضیه‌های تحقیق بیشتر از ۵ درصد است. بنابراین، فرضیه صفر مدل آثار تصادفی تایید می‌شود. این موضوع به معنی وجود ارتباط بین خطای رگرسیون تخمین زده‌شده و متغیرهای مستقل است. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از روش پنل دیتا برای آزمون فرضیه‌ها استفاده می‌گردد.

جدول ۱: آزمون F لیمر

مدل	آزمون آثار	آماره	سطح معناداری	نتیجه آزمون
اول	F	۹/۰۳	۰/۰۰۰	اثرات ثابت

نتایج این آزمون نشان می‌دهد که مقدار سطح معناداری مدل‌ها زیر ۵ درصد است. بنابراین فرض H_0 (مدل تلفیقی) تایید نمی‌شود.

۲-۱-۵ آزمون هاسمن

جدول ۲: آزمون هاسمن

مدل	خلاصه آزمون	آماره کای اسکوئر	معناداری	نتیجه آزمون
اول	دوره تصادفی	۱۶/۴۱	۰/۰۰۰	مدل آثار ثابت

۳-۱-۵ آزمون ناهمسانی واریانس‌ها و خودهمبستگی

بررسی نتایج آزمون ناهمسانی واریانس‌ها حاکی از سطح معنی داری بیشتر از ۵٪ بوده است. لذا فرض صفر رد نمی‌شود، این بدان معنا است متغیرهای تحقیق دارای همسانی واریانس و عدم خودهمبستگی می‌باشند.

جدول ۳: آزمون ناهمسانی واریانس‌ها و خودهمبستگی

آزمون خودهمبستگی		آزمون ناهمسانی واریانس‌ها	
سطح معناداری	F	سطح معناداری	Chi 2
۰/۴۴۶	۰/۵۳	ندارد	۱/۴۶

۵-۲ مدل آزمون مدل اول

که در آن β_0 ، عرض از مبدا؛ RFS، تجدید ارایه صورت های مالی i در سال t شرکت i در سال t ؛ AT، لحن غیرعادی گزارش سالانه شرکت i در سال t ؛ PRO، نرخ بازده سالانه سهام شرکت i در سال t ؛ MB it ، فرصت رشد شرکت i در سال t ؛ $MV it$ ، لگاریتم طبیعی کل سرمایه بازار i در سال t ؛ ROA_i ، نسبت بازده دارایی شرکت i در سال t ؛ εit ، جمله خطا شرکت i در سال t ؛ BM، نسبت ارزش دفتری به بازاری شرکت i در سال t ؛ SD_RET، انحراف استاندارد سالانه i در سال t ؛ SD_ROA، انحراف استاندارد عملکرد شرکت i در سال t ؛ AGE، عمر شرکت i در سال t ؛ LOSS، زیان شرکت i در سال t ؛

$$RFS_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 AT_{i,t} + \beta_2 ROA_{i,t} + \beta_3 PRO_{i,t} + \beta_4 MV_{i,t} + \beta_5 BM_{i,t} + \beta_6 SD_RET_{i,t} + \beta_7 SD_ROA_{i,t} + \beta_8 AGE_{i,t} + \beta_9 LOSS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

جدول ۴: آزمون مدل اول

متغیر	علامت اختصاری	ضریب	آماره t	سطح معنی داری
لحن غیرعادی گزارش سالانه شرکت	AT	۰/۱۵	۲/۳۲	۰/۰۳۸
سودآوری	ROA	-۰/۱۶	-۴/۲۵	۰/۰۰۰
نرخ بازده سالانه سهام	PRO	-۰/۱۲	-۳/۸۴	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	MV	-۰/۴۷	-۳/۶۹	۰/۰۰۰
فرصت رشد شرکت	BM	-۰/۷۸۲	-۴/۱۴	۰/۰۰۰
انحراف استاندارد سالانه بازده	SD_RET	۰/۳۲	۳/۹۹	۰/۰۰۰
انحراف استاندارد عملکرد	SD_ROA	۰/۲۵	۴/۵۶	۰/۰۰۰
عمر شرکت	AGE	-۰/۲۱	-۱/۷۶	۰/۰۵۲
زیان شرکت	LOSS	۰/۱۱	۲/۹۷	۰/۰۰۵
عرض از مبدا	β_0	۰/۱۰۲	۴/۴۲	۰/۰۰۰
ضریب مک فادن		۰/۵۸	آماره LR	۷۶/۰۹
دوربین واتسون		۲/۳۶	سطح معنی داری	۰/۰۰۰

۵-۲-۱- آزمون فرضیه اول

متغیر لحن غیرعادی گزارش سالانه به عنوان متغیر مستقل، تجدید ارایه صورت های مالی به عنوان متغیر وابسته و متغیرهای سودآوری، نرخ بازده سالانه سهام، اندازه شرکت، فرصت رشد شرکت، انحراف استاندارد سالانه بازده، انحراف استاندارد عملکرد، عمر شرکت و زیان شرکت به عنوان متغیر کنترلی در تحقیق شناخته می شوند. متغیر لحن غیرعادی گزارش سالانه با توجه به سطح معناداری (۰/۰۳۸) با متغیر تجدید ارایه صورت های مالی ارتباط مثبت و مستقیم دارد که نشان می دهد با افزایش لحن غیرعادی گزارش سالانه، تجدید ارایه صورت های مالی افزایش می یابد. بین متغیرهای کنترلی سودآوری، نرخ بازده سالانه سهام، اندازه شرکت، فرصت رشد شرکت،

انحراف استاندارد سالانه بازده، انحراف استاندارد عملکرد، و زیان شرکت با متغیر تجدید ارایه صورت های مالی ارتباط معناداری وجود دارند. با توجه به اینکه بین لحن غیرعادی گزارش سالانه و تجدید ارایه صورت های مالی ارتباط مثبت و معنی داری دارد، فرضیه سوم تحقیق پژوهش مورد تأیید واقع نمی‌شود. رد می‌شود چون انتظار داشته ایم با افزایش مدیریت در گزارش سالانه، تجدید ارایه صورت های مالی کاهش یابد. به عبارت دیگر حسابرس متوجه لحن غیرعادی در گزارش های سالانه شده و با ارایه حسابرسی با کیفیت تر، میزان تجدید ارایه ها کاهش یابد. این در حالی است که نتایج مغازی مشاهده شده که گویای این است که حسابرس متوجه تغییر لحن گزارش ها نبوده است. مفهوم معنی‌داری در همبستگی این است آیا همبستگی بدست آمده بین دو متغیر را می‌توان شناسی و تصادفی دانست یا واقعا بین دو متغیر همبستگی وجود دارد. این موضوع که عدد بدست آمده معنی دار است یا خیر، از خود عدد بدست آمده با اهمیت تر است. ضریب تعیین تعدیل شده نشان میدهد که چند درصد تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیر مستقل تبیین می‌شود. این ضریب در رگرسیون کاربرد زیادی دارد. که بر اساس نتیجه این فرضیه ضریب تعیین تعدیل شده این تحقیق ۵۸/۰ درصد می‌باشد.

۳-۵ آزمون‌های مدل دوم

۳-۱-۵ آزمون F لیمر

نتایج این آزمون نشان می‌دهد که مقدار سطح معناداری مدل‌ها بالای ۵ درصد است. بنابراین فرض H_0 (مدل اثرات ثابت) تایید می‌شود.

جدول ۵: آزمون F لیمر

فرضیه	آزمون آثار	آماره	سطح معناداری	نتیجه آزمون
دوم	F	۱۱/۳۱	۰/۰۰۰	اثرات ثابت

۳-۲-۵ آزمون هاسمن

جدول ۶: آزمون هاسمن

مدل	خلاصه آزمون	آماره کای اسکوتر	معناداری	نتیجه آزمون
اول	دوره تصادفی	۱۸/۰۷	۰/۰۰۰	مدل آثار ثابت

آزمون کای دو (کای اسکوتر) آزمونی از نوع ناپارامتری است و برای ارزیابی هم‌قواری متغیرهای اسمی به کار می‌رود. این آزمون تنها راه حل موجود برای آزمون هم‌قواری در مورد متغیرهای مقیاس اسمی با بیش از دو مقوله است، بنابراین کاربرد خیلی زیادتری نسبت به آزمون‌های دیگر دارد. این آزمون نسبت به حجم نمونه حساس است. همانطور که از نتایج نگاره مشهود است، مقدار معناداری برای فرضیه‌های تحقیق کمتر از ۵ درصد است.

بنابراین، فرضیه صفر مدل آثار تصادفی رد می‌شود. این موضوع به معنی عدم وجود ارتباط بین خطای رگرسیون تخمین زده شده و متغیرهای مستقل است. با توجه به نتایج به دست آمده از روش داده‌های ترکیبی برای آزمون فرضیه‌ها استفاده می‌گردد. همانطور که از نتایج نگاره مشهود است، مقدار معناداری برای فرضیه‌های تحقیق بیشتر از ۵ درصد است. بنابراین، فرضیه صفر مدل آثار تصادفی تایید می‌شود. این موضوع به معنی وجود ارتباط بین خطای رگرسیون تخمین زده شده و متغیرهای مستقل است. با توجه به نتایج به دست آمده از روش پنل دیتا برای آزمون فرضیه‌ها استفاده می‌گردد.

۳-۳-۵ آزمون ناهمسانی واریانس‌ها و خودهمبستگی

بررسی نتایج آزمون ناهمسانی واریانس‌ها حاکی از سطح معنی داری بیشتر از ۵٪ بوده است. لذا فرض صفر رد نمی‌شود، این بدان معنا است متغیرهای تحقیق دارای همسانی واریانس و عدم خودهمبستگی می‌باشند.

جدول ۷: آزمون خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس

فرضیه	آزمون ناهمسانی واریانس‌ها		ناهمسانی	آزمون خود همبستگی		خود همبستگی
	Chi 2	سطح معناداری		F	سطح معناداری	
دوم	۰/۹۹	۰/۰۷۷	ندارد	۰/۶۶	۰/۰۵۱	ندارد

۳-۳-۴ مدل آزمون فرضیه‌های دوم

که در آن β_0 ، عرض از مبدا؛ ART، نوع گزارش حسابرسی (انتشار گزارش غیرمقبول) i در سال t شرکت i در سال t ؛ AT، لحن غیرعادی گزارش سالانه شرکت i در سال t ؛ PRO، نرخ بازده سالانه سهام شرکت i در سال t ؛ MB، فرصت رشد شرکت i در سال t ؛ MV، لگاریتم طبیعی کل سرمایه بازار i در سال t ؛ ROA i ، نسبت بازده دارایی شرکت i در سال t ؛ ε ، جمله خطا شرکت i در سال t ؛ BM، نسبت ارزش دفتری به بازاری شرکت i در سال t ؛ SD_RET، انحراف استاندارد سالانه i در سال t ؛ SD_ROA، انحراف استاندارد عملکرد شرکت i در سال t ؛ AGE، عمر شرکت i در سال t ؛ LOSS، زیان شرکت i در سال t .

$$ART_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 AT_{i,t} + \beta_2 ROA_{i,t} + \beta_3 PRO_{i,t} + \beta_4 MV_{i,t} + \beta_5 BM_{i,t} + \beta_6 SD_RET_{i,t} + \beta_7 SD_ROA_{i,t} + \beta_8 AGE_{i,t} + \beta_9 LOSS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

جدول ۸: آزمون مدل دوم

متغیر	علامت اختصاری	ضریب	آماره t	سطح معنی‌داری
لحن غیرعادی گزارش سالانه شرکت	AT	۰.۴۹	۱.۷۵	۰.۰۶۵
سودآوری	ROA	-۰/۲۳	-۵/۶۷	۰/۰۰۰
نرخ بازده سالانه سهام	PRO	۰/۱۷	۲/۶۴	۰/۰۱۹
اندازه شرکت	MV	۰/۶۳	۳/۴۴	۰/۰۰۰
فرصت رشد شرکت	BM	۱۶/۰	۳/۸۸	۰/۰۰۰
انحراف استاندارد سالانه بازده	SD_RET	-۰/۰۱۳	-۲/۵۷	۰/۰۱۹
انحراف استاندارد عملکرد	SD_ROA	۰.۳۲	۱.۱۱	۰.۲۶۹
عمر شرکت	AGE	۰/۳۲	۴/۸۵	۰/۰۰۰
زیان شرکت	LOSS	۰/۰۳	۱/۴۶	۰/۰۸۲
عرض از مبدا	C	۰/۳۴	۲/۹۹	۰/۰۰۳
ضریب مک فادن		۰/۴۶	آماره LR	۵۲/۳۴
دوربین واتسون		۱/۸۸	سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰

۵-۳-۵ آزمون فرضیه دوم

متغیر لحن غیرعادی گزارش سالانه به عنوان متغیر مستقل، نوع گزارش حسابرسی (انتشار گزارش غیرمقبول) به عنوان متغیر وابسته و متغیرهای سودآوری، نرخ بازده سالانه سهام، اندازه شرکت، فرصت رشد شرکت، انحراف استاندارد سالانه بازده، انحراف استاندارد عملکرد، عمر شرکت و زیان شرکت به عنوان متغیر کنترلی در تحقیق شناخته می‌شوند. متغیر لحن غیرعادی گزارش سالانه با توجه به سطح معناداری (۰/۰۶۵) با متغیر نوع گزارش حسابرسی (انتشار گزارش غیرمقبول) ارتباط معناداری ندارد که نشان می‌دهد بین متغیرهای کنترلی سودآوری، نرخ بازده سالانه سهام، اندازه شرکت، فرصت رشد شرکت، انحراف استاندارد سالانه بازده، عمر شرکت با متغیر نوع گزارش حسابرسی (انتشار گزارش غیرمقبول) ارتباط معناداری وجود دارند. با توجه به اینکه بین لحن غیرعادی گزارش سالانه و نوع گزارش حسابرسی (انتشار گزارش غیرمقبول) ارتباط معنی‌داری ندارد، فرضیه چهارم تحقیق پژوهش مورد تأیید واقع نمی‌شود. مفهوم معنی‌داری در همبستگی این است آیا همبستگی بدست آمده بین دو متغیر را می‌توان شانس و تصادفی دانست یا واقعا بین دو متغیر همبستگی وجود دارد. این موضوع که عدد بدست آمده معنی دار است یا خیر، از خود عدد بدست آمده با اهمیت‌تر است. ضریب تعیین تعدیل‌شده نشان می‌دهد که چند درصد تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیر مستقل تبیین می‌شود. این ضریب در رگرسیون کاربرد زیادی دارد. که بر اساس نتیجه این فرضیه ضریب تعیین تعدیل‌شده این تحقیق ۵۸/۰ درصد می‌باشد.

جدول ۹: نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها

ردیف	فرضیه‌ها	تایید یا رد فرضیه
فرضیات مربوط به شاخص‌های خروجی کیفیت حسابرسی		
۱	لحن غیرعادی گزارش سالانه بر تجدید آرایه صورت‌های مالی تأثیر مثبت و معناداری دارد	رد
۲	لحن غیرعادی گزارش سالانه بر نوع گزارش حسابرسی (انتشار گزارش غیرمقبول) تأثیر مثبت و معناداری دارد	رد

۶- بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این پژوهش، بررسی تأثیر لحن غیرعادی گزارش‌های سالانه شرکت‌ها بر شاخص‌های خروجی کیفیت حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار عراق بوده است. این پژوهش با رویکردی ترکیبی از نظریه‌های حسابداری رفتاری و تحلیل محتوای مالی، تلاش داشته است تا نقش اطلاعات کیفی و زبانی در گزارش‌های مدیریتی را در فرآیند حسابرسی تبیین نماید. در این راستا، دو فرضیه اصلی طراحی شد که رابطه بین لحن غیرعادی گزارش سالانه با دو شاخص خروجی کیفیت حسابرسی یعنی تجدید آرایه صورت‌های مالی و نوع گزارش حسابرسی (مقبول یا غیرمقبول) را مورد بررسی قرار داد.

۶-۱ تحلیل فرضیه‌ها و یافته‌های کلیدی

فرضیه اول، حاکی از وجود تأثیر منفی و معنادار لحن غیرعادی بر تجدید آرایه صورت‌های مالی بود. نتایج نشان داد که این فرضیه رد شده است. برخلاف انتظار، بین لحن غیرعادی و تجدید آرایه صورت‌های مالی رابطه‌ای مثبت و معنادار یافت شد. این نتیجه ممکن است به دو دلیل اصلی تبیین شود: نخست، ضعف حسابرسان در تحلیل دقیق محتوای متنی گزارش‌ها؛ و دوم، فقدان ابزارهای فناورانه تحلیلی که توانایی پردازش نشانه‌های زبانی را در سطح حرفه‌ای برای آن‌ها فراهم آورد. بنابراین، به نظر می‌رسد که لحن غیرعادی به‌عنوان یک سیگنال هشداردهنده، نقش خود را در ارتقاء دقت حسابرسی ایفا نکرده است.

فرضیه دوم مبنی بر اثر مثبت و معنادار لحن غیرعادی بر صدور گزارش غیرمقبول نیز رد شد. با وجود ضریب مثبت، سطح معناداری بالاتر از حد مورد انتظار بود. این نتیجه نشان می‌دهد که حسابرسان در صدور نوع گزارش خود (مقبول یا مشروط)، تحت تأثیر مستقیم لحن گزارش‌های سالانه قرار نمی‌گیرند، یا به عبارتی، درک کاملی از ریسک‌های زبانی موجود در محتوای گزارش ندارند.

۶-۲ تفسیر و تحلیل نظری نتایج

این یافته‌ها حاکی از آن‌اند که در فضای بازار سرمایه عراق، که با چالش‌های نهادی، ضعف نظارتی و کمبود ابزارهای تحلیلی نوین مواجه است، تحلیل محتوای متنی در فرآیند حسابرسی هنوز جایگاه واقعی خود را نیافته است. در

واقع، گزارش‌های سالانه - که می‌توانند منبع مهمی برای ارزیابی ریسک‌های حسابرسی باشند - در عمل توسط حسابرسان نادیده گرفته می‌شوند یا حداقل از منظر لحن و زبان مورد ارزیابی سیستماتیک قرار نمی‌گیرند. با توجه به نقش گزارش‌های سالانه به عنوان یکی از اصلی‌ترین ابزارهای گزارشگری مالی در شرکت‌ها، لحن و ساختار زبانی این گزارش‌ها باید به عنوان یک مؤلفه مهم در ارزیابی کیفیت افشا مورد توجه قرار گیرد. در عصر اطلاعات، گزارشگری تنها محدود به افشای کمی نیست، بلکه افشای کیفی از جمله زبان و لحن به مثابه کانال‌های انتقال مفاهیم راهبردی، در تصمیم‌گیری کاربران صورت‌های مالی و درک ریسک توسط حسابرسان نقش دارد. پژوهش حاضر نشان داد که این بعد از گزارشگری، در عمل کمتر در فرآیند قضاوت حرفه‌ای لحاظ می‌شود؛ موضوعی که نشان‌دهنده نیاز به بازنگری در آموزش و استانداردهای گزارشگری مالی و حسابرسی در بازارها در حال توسعه است.

از منظر نظری، این نتایج بیانگر شکاف میان پیش‌فرض‌های ادبیات حسابداری رفتاری و رفتار واقعی حرفه‌ای حسابرسان در بازارهای در حال توسعه است. در شرایطی که نظریه‌پردازان بر اهمیت نقش زبان، شفافیت، و جهت‌گیری لحن در شناسایی سوگیری‌ها و ریسک‌های نهفته تأکید دارند، شواهد تجربی این پژوهش حاکی از آن است که حسابرسان به ندرت از این اطلاعات استفاده می‌کنند.

۳-۶ مقایسه با پیشینه پژوهش

نتایج به‌دست‌آمده با برخی مطالعات پیشین در تضاد و با برخی هم‌راستا است. به‌عنوان مثال: مطالعه Hasan et al (۲۰۱۹) در مالزی، نشان داد که لحن غیرعادی ارتباط معناداری با گزارش‌های غیرمقبول دارد. این اختلاف نتیجه می‌تواند ناشی از تفاوت در سطح بلوغ نهادهای حرفه‌ای، چارچوب‌های قانونی، و استانداردهای گزارشگری باشد.

کاظمی و ملکی (۱۳۹۸) نیز در بازار ایران دریافتند که لحن مبهم گزارش‌های مدیریت، احتمال تجدید ارائه را در شرکت‌های بزرگ افزایش می‌دهد. این یافته تا حدی با پژوهش حاضر هم‌راستا است و بر تفاوت رفتار حسابرسان در محیط‌های نهادی گوناگون تأکید دارد.

۴-۶ دستاوردهای علمی و کاربردی

این پژوهش نه تنها در حوزه حسابرسی، بلکه در بستر گزارشگری مالی متنی نیز دارای دستاوردهایی است:

- غنی‌سازی ادبیات حسابرسی رفتاری در زمینه تحلیل زبان گزارشگری و تأثیر آن بر قضاوت حرفه‌ای حسابرسان.
- نوآوری در حوزه پژوهش‌های محتوای متنی در بازارهای کمتر توسعه‌یافته، با تمرکز بر بازار سرمایه عراق.
- ارائه چارچوب تحلیلی کاربردی برای بهره‌گیری از نشانه‌های زبانی در ارزیابی ریسک‌های حسابرسی.
- شناسایی شکاف‌های حرفه‌ای و فناورانه در تحلیل محتوای کیفی توسط حسابرسان، که می‌تواند مبنای توسعه استانداردهای آموزشی و حرفه‌ای قرار گیرد.

۷- پیشنهادهای پژوهش

بر اساس یافته‌های این پژوهش، پیشنهاد می‌شود:

۷-۱ پیشنهادهای کاربردی

- بهره‌گیری از فناوری‌های تحلیل زبان و هوش مصنوعی مطالعات نشان می‌دهند که تحلیل داده‌های متنی و هوش مصنوعی در تشخیص مدیریت لحن نقش مؤثری دارد. (Feldman, 2013) استفاده از این فناوری‌ها می‌تواند حسابرسان را در شناسایی زود هنگام ناهنجاری‌های لحن گزارش‌ها یاری کند و موجب ارتقاء کیفیت فرآیند حسابرسی شود. (Tetlock et al., 2008).
- تدوین استانداردهای مرتبط با مدیریت لحن در گزارشگری مالی تهیه دستورالعمل‌ها و استانداردهای حرفه‌ای درباره نحوه ارائه گزارش‌ها با لحن مناسب، می‌تواند به کاهش خطاهای گزارشگری و افزایش اعتماد بازار سرمایه کمک کند. (Henry, 2008)

۷-۲ محدودیت‌های پژوهش

- ماهیت ذهنی تحلیل لحن تجزیه و تحلیل لحن، به رغم استفاده از روش‌های کمی و کیفی، تا حدی ذهنی است و تفاوت در برداشت محققان می‌تواند بر نتایج اثرگذار باشد. (Huang et al., 2014)
- محدودیت در دسترسی به داده‌های داخلی شرکت‌ها دسترسی محدود به اطلاعات محرمانه شرکت‌ها مانع از بررسی جامع‌تر و دقیق‌تر مدیریت لحن و فرآیندهای حسابرسی شده است. (Li, 2010)

۷-۳ پیشنهادهای پژوهش‌های آتی

- بررسی عوامل روانشناختی و فرهنگی در مدیریت لحن مطالعه تأثیر فرهنگ سازمانی، رفتار مدیران و روانشناسی سرمایه‌گذاران بر مدیریت لحن می‌تواند مسیرهای تحقیقاتی جدید و عمیق‌تری را فراهم آورد. (Tetlock et al., 2008)
- تحلیل رابطه مدیریت لحن با سایر ابعاد کیفیت حسابرسی پژوهش‌های آتی می‌توانند به بررسی همزمان تأثیر مدیریت لحن بر استقلال حسابرس، رضایت ذی‌نفعان و ریسک‌های مالی بپردازند. (Hope et al., 2008)

فهرست منابع

اکبرلو، ع، جعفری، س.، و علیخانی، ر. (۱۴۰۱). بررسی تأثیر سویه‌های رفتاری مدیران بر لحن خوش بینانه گزارشگری مالی. *مجله پژوهش‌های حسابداری مالی*، ۱۳(۴)، ۲۵-۴۵.

- رستگار، ف.، و پاکدل، ن. (۱۴۰۰). تاثیر لحن افشای غیر عادی گزارش‌گری مالی بر گزارش‌های حسابرسی تداوم فعالیت تعدیل شده. تحقیقات حسابداری، ۱۱(۲)، ۱۱۵-۱۳۵.
- کاظمی، م.، و ملکی، س. (۱۳۹۸). تأثیر لحن گزارش‌های مدیریت بر تجدید ارائه صورت‌های مالی: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه حسابرسی و حسابداری، ۲۶(۴)، ۷۲-۵۵.
- کوزه‌گر، ف.، کریمی، س.، و جهانبخش، ن. (۱۴۰۱). بررسی ارتباط سطح خوانایی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی با کسب و کار. مجله حسابداری و حسابرسی، ۲۸(۲)، ۶۶-۸۴.
- وفای پور، م.، رهنما، ف.، و ایزدی، پ. (۱۴۰۱). الگوی مدیریت لحن و رابطه آن با خوانایی گزارشگری مالی. پژوهش‌های حسابداری مالی، ۱۳(۳)، ۷۱-۹۰.
- Bonsall, S. B., Miller, B. P., & White, A. W. (2017). *The tone of financial reports and investor decision making*. Journal of Accounting Research, 55(3), 585-628.
- Brown, S., & Tucker, J. (2011). Large-sample evidence on firms' year-over-year MD&A modifications. Journal of Accounting Research, 49(2), 309-346.
- Feldman, R. (2013). Techniques and applications for sentiment analysis. Communications of the ACM, 56(4), 82-89.
- Henry, E. (2008). Are investors influenced by how earnings press releases are written?. Journal of Business Communication, 45(4), 363-407.
- Hope, O.-K., Thomas, W. B., & Vyas, D. (2008). Financial reporting quality of US private and public firms. The Accounting Review, 83(5), 1235-1263.
- Huang, A. H., Teoh, S. H., & Zhang, Y. (2014). Tone management. The Accounting Review, 89(3), 1083-1113.
- Hasan, M. M., Hossain, M., & Habib, A. (2019). Tone management in corporate annual reports: Evidence from an emerging economy. Accounting & Finance, 59(3), 1681-1710. <https://doi.org/10.1111/acfi.12488>
- Li, F. (2010). The information content of forward-looking statements in corporate filings—A Naive Bayesian machine learning approach. Journal of Accounting Research, 48(5), 1049-1102.
- Loughran, T., & McDonald, B. (2016). Textual analysis in accounting and finance: A survey. Journal of Accounting Research, 54(4), 1187-1230.
- Tetlock, P. C., Saar-Tsechansky, M., & Macskassy, S. (2008). More than words: Quantifying language to measure firms' fundamentals. Journal of Finance, 63(3), 1437-1467.
- Yuthas, K., Rogers, R., & Dillard, J. (2002). Critical theorizing accounting reality. Accounting, Organizations and Society, 27(6), 575-600. [https://doi.org/10.1016/S0361-3682\(01\)00004-1](https://doi.org/10.1016/S0361-3682(01)00004-1)

The Impact of Abnormal Tone in Annual Reports on Audit Quality Based on Output Quality Indicators

Yousif Mashkoor Kadhim Al- Ghanimi

Ph.D. student, Department of Accounting, Isf.C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran

Abdolreza Mohseni

Assistant Professor, Department of Accounting, Bu.C., Islamic Azad University, Bushehr, Iran
(corresponding author)
Abdolreza.mohseni@iau.ac.ir

Majeed Abdulhussein Hatif Almaryani

Assistant Professor, Department of Management, Al-Qadisiyah University, Qadisiyah, Iraq

Afsaneh Soroushyar

Associate Professor, Department of Accounting, Isf.C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran
a.soroushyar@iau.ac.ir

Abstract

This study investigates the impact of abnormal tone in annual reports on audit quality, focusing on output-based quality indicators such as financial restatements among listed companies on the Iraq Stock Exchange. The statistical population includes 40 active companies listed on the Iraq Stock Exchange during the years 2016 to 2023. Required data were collected from the official website of the Iraq Stock Exchange and processed in Excel. The data analysis was conducted using STATA version 12. To test the research hypotheses, multivariate regression analysis was employed. The findings reveal that, contrary to expectations, auditors do not appear to perceive or respond to changes in the abnormal tone of annual reports. If such sensitivity existed, an increase in audit disclaimers and a decrease in financial restatements would be expected. However, empirical evidence does not support a statistically significant relationship in this regard.

Keywords: Abnormal tone, financial statements, annual report, stock exchange

